

Lumiukkojen maa

Iikko B. Voipio

Projektijohtaja

VATT

Pihalla kuin lumiukko

*Kustaa Hulkko, Edita Publishing Oy,
Helsinki*

Eduskunnan pankkivaltuutettujen alun perin salaiset keskustelupöytäkirjat ovat merkittävä alkuperäislähde etsittäessä selitystä menneeseen talouskehitykseen. Samalla ne antavat hyvän kuvan, miten keskimääräistä paremmilla taustatiedoilla olevat maallikot joutuvat arvioimaan talousammattilaisten työtä.

Kustaa Hulkko on toimittanut¹ alun perin toimittaja Olli Ainolan hankkiman 1100 liuskaisen aineiston pohjalta kokoelman pankkivaltuuston keskusteluja rahapolitiikasta ja pankkikriisistä. Ainola oli taannoin pyytänyt materiaalia, mm. pankkivaltuuston kokousten keskusteluosuudet. Näitä osuuksia Ainola ei saanut ilman korkeimpaan hallinto-oikeuteen tehtyä valitusta. KHO kumosi Suomen Pankin päätöksen ja näin nämä mielenkiintoiset keskustelut oli saatettavissa laajemmalle yleisölle.

Jakso kattaa vuodet 1982–1998. Jakson alussa on otettu ensimmäisiä askeleita pääomaliikkeiden ja rahapolitiikan vapauttamisen sa-

ralla. Suomessa oli lähes puolen vuosisadan ajan eletty ajoittain varsin tiukassakin säännöstelytaloudessa. Elämä oli helppoa, kun päätöksestä voi ennakoita seuraavan päätöksen, pelisääntöjen ollessa tiukat. Kun oli iloisesti ajautettu vaikeuksiin, oli totuttu hakemaan apua valuuttakurssien muutoksesta. Jakson alkupuoliskolla elettiin myös tulopolitiikan kulta-aikaa, jolloin kaikkien oli kumartaminen tulopolitiikan alttarille.

Pankkivaltuutetuille mieluisinta oli päästä päättämään peruskoron alentamisesta – symmetrinen korotuspäätös tehtiin vain pitkin hampain. Pankkivaltuusto yleensä taipui yksimielisesti johtokunnan ehdotuksiin. Siirryttäessä 1990-luvulle ja Esko Seppäsen tultua pankkivaltuutetuksi alkaa päätöksiä leimata äänestykset, joissa Seppänen ja kulloisenkin opposition edustajat lyöttäytyivät yhteen. Näköpiirissä toki oli, että jäljellä on vain lyhyt aika, jolloin päätäntävalta on kotimaisissa käsissä.

Kun kirjaa lukee tarkasti, ei voi olla havaitsematta, etteivät vain pankkivaltuutetut olleet ulkona kuin lumiukot – sitä oli ajoittain myös johtokunta. Tietty neuvottomuus uudesta tilan-

¹ *Kustaa Hulkko (toim): Pihalla kuin lumiukko? Pankkivaltuuston keskusteluja rahapolitiikasta ja pankkikriisistä, Edita 2004.*

teesta nousee esiin. Eräät pankin ekonomistit ja akateemiset kirjoittajat olivat käyneet keskustelua avoimesta taloudesta 1980-luvun alussa, mutta se keskustelu ei ollut jättänyt merkittäviä jälkiä johtokuntaan. Johtokunta, samoin kuin muukin talouspoliittinen päätöksentekijäkunta, ihmetteli 1985 jälkeen rahan tulvimista maahamme ehkä jopa ymmärtämättä raha- ja valuuttakurssipolitiikan syvimpiä yhteyksiä; nehan olivat olleet voimassa viimeksi 1930-luvulla! Varoitukset kulutusjuhlasta tai huonommista ajoista menivät kuuroille korville, koska nythän meni oikein hyvin; kuitenkin oltiin täyttä vauhtia ajamassa jäävuorta kohti. Talousneuvoston sihteeristön keväällä 1989 valmistuneessa paperissa esitetyn tavoitevaihtoehdon mukaiset toimenpidesuosituksukset olivat liian lempeitä, myöhäsyntyisiä ja osittain suljetun talouden lääkkeitä. Lumiukkoja kaikki tyynni.

Entä kaiken tämän jälkeen? Elämme maailman kilpailukyysisimmässä maassa, jonka hin-

takilpailukyky on rapautunut kaiken aikaa kuin pari vuosikymmentä sitten. Yhteinen valuutta euro on monesta pulmasta päästänyt pälkähästä. Jos dollari jatkaa pitkää laskuaan, voi globalisaation syöveri luhistaa korttitalomme. Emmehän ole purkaneet kaikkia säännöstelytalouden jäänteitä. Niitä löytyy niin tulopoliitikasta kuin valtion ja kuntien suhteistakin. Hyvinvointivaltion pahin uhka on hyvinvointivaltio itse. Hallittu rakennemuutos odottaa edelleenkin hallitsijaansa.

Hulkon kirjan Tuloksia ja johtopäätöksiä luku täydentää keskusteluja terävästi. Hän nostaa esille yksittäisten henkilöiden epäjohtonmukaisuuksia pitkässä juoksussa. Viimeisessä tekstikappaleessa muistetaan tutkimusprofessori Jaakko Kianderin palkkaaminen pankki-valtuutettujen neuvonantajaksi. Kirjan lukematta jättäminen on luettava ekonomistille helmasynniksi. □